

- обыденном сознании / Васильева О. С., Филатов Ф. Р. – Ростов-на-Дону, 2005. – С.110–186.
3. Дубровина И. В. Психология : учеб.пособ. / И. В. Дубровина, Е. Е. Данилова, А. М. Прихожан. – [2-е изд., стер.] – М. : Академия, 2003. – 464 с.
  4. Кон И. С. Психология старшеклассника / И. С. Кон. – [3-е изд, доп.]. – М. : Просвещение, 1981. – 425 с.
  5. Психология здоровья : учеб.для вузов / под ред. Г. С. Никифорова. – СПб. : Питер, 2006. – 607 с.
  6. Пахальян В. Э. Развитие и психологическое здоровье : дошкольный и школьный возраст / В. Э. Пахальян. – СПб. : Питер, 2006. – 240 с.
  7. Развитие профессиональной компетентности педагогов : программы и конспекты занятий с педагогами / авт.-сост. М. И. Чумакова, З. В. Смирнова. – Волгоград : Учитель, 2008. – 135 с.
  8. Хухлаева О. В. Основы психологического консультирования и психологической коррекции : учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. заведений / О. В. Хухлаева. – М. : Академия, 2001. – 208 с.
  9. Чала О. А. Внутрішньоособистісний конфлікт як чинник деструктивних форм поведінки юнаків / О. Чала // Актуальні проблеми психології : Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. Костюка АПН України / [за ред. С. Максименка]. – К. : Главник, 2008. – Т. X. – Ч. 8. – С. 621 – 626.
  10. Юрьева Л. Н. Кризисные состояния : [монография] / Л. Н. Юрьева. – Днепропетровск : Арт-Прес, 1998. – 164 с.

Резюме. В роботі проаналізовано особливості впливу деструктивної конфліктності як особистісної риси юнаків на їх психологічне здоров'я. З'ясовано, що деструктивна конфліктність стає чинником порушення соціального здоров'я та провокує проблеми адаптації та самовизначення молодих людей.

Ключові слова: психологічне здоров'я, соціальне здоров'я, юнацький вік, деструктивна конфліктність.

Резюме. В работе проанализированы особенности влияния деструктивной конфликтности как личностной черты юношей на их психологическое здоровье. Выяснено, что деструктивная конфликтность становится фактором нарушения социального здоровья и провоцирует проблемы адаптации и самоопределения молодых людей.

Ключевые слова: психологическое здоровье, социальное здоровье, юношеский возраст, деструктивная конфликтность.

© 2012

К. М. Шестопалова (м. Кривий Ріг)

КРИТЕРІЇ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ НА МАТЕРІАЛІ АНАЛІЗУ СЕМАТИЧНОГО ПРОСТОРУ ПАРЕМІЙ

Проблема життєвої компетентності привертає увагу у контексті аналізу різних аспектів проблеми людини та її буття в світі, передусім проблеми мистецтва жити. Остання перебуває у центрі уваги А. Адлера, Б. С. Братуся, Д. А. Леонтьєва А.-Х. Маслоу, Л. В. Сохань, В. Д. Степаненко, Ч. Тарта, В. Франкла, Е. Фромма, К.-Г. Юнга. Суто психологічний аспект міждисциплінарного дослідження життєвої компетентності спирається на концепцію життєтворчості Дмитра Леонтьєва, що наслідує традиції екзистенціального психоаналізу; теоретичний опис проблеми життєтворчості, здійснене науковою школою Л. В. Сохань, концепції інтегральної індивідуальності В. С. Мерліна, метаіндивідуального світу наукової школи Л. Я. Дорфмана.

В результаті визначення і систематизації смислового поля життєвої компетентності особистості в європейській культурно - історичній та філософській традиції у вітчизняній науці М. Д. Степаненком доведено, що життєва компетентність є необхідною індивідуальною підставою багатовимірного процесу життєвого самовизначення і самоздійснення людини, це інтегративна якісна характеристика особистісного мистецтва жити, що має константні параметри: вимога зберігати і відтворювати тотожність із родом, традицією, природою, предками; переконаність у необхідності жити у згоді, гармонії з самим собою, що є невід'ємним засобом збереження тотожності зі світовим цілим; необхідність розрізняти добро і зло, справжнє і несправжнє у своєму існуванні та низка засобів, що забезпечують реалізацію цих вимог: самопізнання і самозаглиблення, дослідження власної душі; рефлексія з приводу питання про сенс життя та засоби подолання його швидкоплинності; вміння розрізняти «справжні» і «несправжні» страждання та їх долати; усвідомлення, що не соціальний статус, а особистісні якості – власна воля, наполегливість, готовність самостійно приймати рішення та діяти [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

Постановка проблеми. На наш погляд в українській традиції є певні особливості розуміння життєвої компетентності та життєтворчості людини. Одним із об'єктивних критеріїв виміру життєвої компетентності є, передусім, фольклористика з її алегоричністю та лаконізмом. Саме фольклорні літературні форми є уособленням світорозуміння та менталітету, життєздійснення та нормативних цінностей. У цьому контексті малі поетичні форми фольклористики в побутовому мовленні виступають певними «неусвідомлюваними» формулами прогнозів та оцінками життєвої ситуації. Ми підкреслюємо, що паремії, вірогідно, з психологічної точки зору виступають не тільки як оцінні чи прогностичні судження, а й у моменти життєвих криз та негараздів виконують терапевтичну функцію, прояснюючи та полегшуючи наявну ситуацію для людини.

Отже, головними завданнями дослідження ми передбачаємо такі: формування переліку паремій, що стосуються тематики життєвої компетентності та антиципаційної спроможності особистості; виокремлення аспектів ставлення до життєвої компетентності та антиципування на основі семантичного простору українських малих поетичних форм фольклору; розгляд та співставлення зворотів українського фольклору та сучасної мовотворчості, що стосуються теми життєвого шляху та життєвої компетентності; аналіз ставлення та співвідношення основних глибинних семантичних ролей.

Методологічною основою стали концепція життєвої компетентності Л. В. Сохань, М. Д. Степаненко; антиципаційної спроможності В. Д. Менделевича, О. Г. Рихальської; вербального семантичного диференціалу В. Ф. Петренко, О. Ю. Артемієвої, глибинних семантичних ролей Ч. Філмора.

Процедура експерименту. На підготовчому етапі до експерименту ми не ставили перед собою завдання, яке стосується більше дослідження мови та фольклористики – класифікації паремій за змістом ідіоматичних зворотів. Але ж при цьому слід зазначити особливості їхнього вживання та характеристики. Так З. Б. Лановик вказує, що паремії є: «...невеликі за обсягом, специфічні за способом висловлення думки, шляхами образотворення, прислів'я та приказки виробили певні риси жанру, особливості композиції, художньо - поетичної структури. Усі прийоми і засоби підпорядковані законам жанру, основна риса якого – лаконізм» [4, С. 548]. Основну роль у побудові зворотів, які стосуються тематики рис людини та її буття, відіграють паралінгвістичні компоненти: метонімія та асоціативність, образність малих поетичних форм фольклору.

Таким чином, для побудови семантичного простору паремій, як форми рефлексії позамовної дійсності, був сформований перелік з 916 українських народних прислів'їв та приказок, що містив наступну тематику: життєва мудрість [7], прислів'я та приказки про життя [13], прислів'я та приказки про біду та про щасливе майбуття [13], прислів'я та приказки про сентенції [6, 13], мрії трудящих про волю, надії на краще майбутнє [13], паремії про дурну надію та про добру надію [13].

На наш погляд, найбільш цікавою є тематика про дурну та добру надії, які йдуть окремо від паремій про сподівання на майбутнє чи мрії, щастя чи біду. У цьому виді паремій ми вбачаємо певний рівень оцінки вдалого чи марного прогнозування. Особливим контекстом таких зворотів також є розрізнення мудрості та вченості, що як поняття в малих поетичних формах фольклору розводяться. Отже, для формування переліку паремій для експериментального дослідження ми обрали пропорційно найбільш вдалі звороти за темами прогнозування та людської вдачі, знання та мудрості, життєвого шляху та долі. Наступним кроком було створення переліку малих поетичних форм світового фольклору за тими ж критеріями відбору, що здійснювався для українських зворотів.

Продовжуючи лінію розгляду переліку паремій, ми хотіли більш детально зупинитись на психологічному контексті малих поетичних форм фольклору. Спираючись на схему глибинних семантичних ролей за Філмором Ч. [14], ми класифікували звороти та виділили методом лінгвістичної інтроспекції антиципаційні схеми, які характерні для паремій про життєву компетентність людини. Отже, аналізувати концепти «життєва компетентність» та «антиципаційна спроможність» ми будемо за такими критеріями:

- синонімічні звороти;
- причинно-наслідковий зв'язок у зворотах;
- співставлення з глибинними семантичними ролями;
- співвіднесення метафор з техніками психологічної консультативної роботи.

Структура концепту «*життєва компетентність*» в українському фольклорі конкретизується поняттями «мудрість», «зрілість», «розум», «здійснення долі», «сентенції», «життєвий досвід», «життєва школа». Найбільш вживаними є поняття «мудрість», «розум», «життєвий досвід». «Мудрість» в малих поетичних формах відокремлюється від поняття «вченості», де «вченість» розуміється як грамотність та обізнаність. Мудрість розуміється як «набутий досвід життя»: «Мудрим ніхто не вродився, а навчився». При цьому концепт мудрості можна екстраполювати на поняття компетентності в пареміях які оцінюють якість життя: «Бідного й мудрі слова мало важать, бідному вареників не їсти: як є мука, то нема сиру». Мудрість також описується в проявах поведінки: малослівність, вправність, емоційна відстороненість: «Мудра голова не дбає на лихі слова» або «Мудрий не все каже, що знає, а дурень не все знає, що каже».

«Вченість» в зворотах вживається не як запорука щастя та успішного життя, а лише засіб поліпшення чи зміни світорозуміння в тяжку хвилину: «Вчення в щасті украшає, а в нещасті утішає», «Знання робить життя

красним». Ми вбачаємо в цьому певний праобраз розуміння світу в рамках когнітивної психології, яка має на меті пояснення причинно-наслідкових зв'язків подій життя людини.

На противагу, поєднання людських вдач «вченості» та «мудрості» в українському фольклорі подається одним узагальнюючим концептом «розум», який і є передусім запорукою щастя. На основі аналізу переліку паремій, ми вважаємо, що саме концепт «розум» є фольклорним аналогом філософсько-психологічного поняття «життєвої компетентності». Наприклад, характерним є зворот в якому «розум» виступає у вигляді глибинної семантичної ролі агента: «Щастя без розуму – торбина дірява». Але, при цьому, ми враховуємо алегоричність паремій та їх полізначність: «Біда навчить і шилом кашу їсти». Тому, концепт «життєва компетентність» містить лексичні схеми, що стосуються розуму, мудрості, досвіду.

Каузальність «мудрості» або «розуму» людини в зворотах трактується не як вроджене чи запозичене, а як набуте з досвідом, сумлінністю, повагою до вчителів та батьків: «Учись змолоду – пригодиться на старість». В таких зворотах зв'язок глибинних ролей розподілений наступним чином: набуття «розуму» чи «мудрості» як результат в українських прислів'ях починається лише за умови розвитку їх з дитинства як джерело, і досягаються тільки після подолання життєвих перешкод як ціль. На наш погляд, аналогом такої алегорії є поняття «акме», як досягнення повної реалізації свого досвіду.

Проте вік в малих поетичних формах не завжди розглядається як обов'язкова запорука життєвої мудрості: «І з сивою бородою не все розум приходить!». В цьому звороті «розум», з точки зору семантики ролей можна розглядати і як експеримент і як ціль. Отже, алегоричність переглянутих паремій несе в собі зміст того, що концепт «життєвої компетентності» одночасно виступає і як активний агент звороту і як опосередкований залежний результат. При цьому саме розум, вченість та мудрість, які в зворотах виступають у вигляді агентів формують антиципаційну схему запоруки щастя власних дітей як результат та безтурботної старості людини як ціль. Ми вбачаємо психологічний підтекст в такому типі зворотів, де концепт «життєвої компетентності» виступає як агент звороту антиципаційну схему, який виходить за рамки близького майбутнього та посилює сенс життєвості у теперішньому.

Концепт «розум» в прислів'ях протиставляється поняттям хитрості та брехні, яким прогнозується розплата. Найчастіше «хитрість» за змістом глибинних семантичних ролей в прислів'ях виступає контрагентом результату: «Живи просто, проживеш років зо сто, а будеш лукавить, так чорт тебе задавить». Отже, концепт «життєвої компетентності» з точки зору малих поетичних форм фольклору містить етичний та моральні аспекти.

Окремим розділом малих форм поетичного фольклору є сентенції – життєва мудрість, що мають наметі прогнозування ходу подій чи результат. Ми ж можемо з певною вірогідністю назвати такі висловлювання «застиглими антиципаційними схемами», що напрочуд є «неусвідомлюваними» жорсткими установками, які впливають на результат дій та думок особистості: «Розумний ти чоловік, якби не дурак».

Аналіз тезаурусу «життєвої компетентності», що вживаються у пареміях буде одностороннім без розгляду концепту «життя» та ставлення до нього в зворотах. В прямому значенні концепт «життя» вживається у вигляді зворотів «життєвий шлях», «доля», «життя-буття», «буття» та ін.; також в ідіоматичних зворотах «талан», «фатум», «призначення», «планида», «щастя». Таке розділення залежить від розуміння керованості чи некерованості долею: її непередбачуваність чи можливість прогнозування, плинність чи несподівані повороти. Так «доля» виступає як певний талант чи надія на краще, наприклад характерними є такі звороти: «Козак не без долі, риба не без луски, Бог не без милування, король не без жалування», «Хоч долі, аби у своїй волі», «Бог не без милості, козак не без долі». В пареміях «доля» виступає у вигляді семантичної ролі об'єкта, який змінюється у ході дії. Така обумовленість, і одночасно, багатоваріантність ходу подій синонімічна російським виразом «авось», психологічний контекст якого проявляється в переконанні про позитивний результат подій всупереч обставинам та об'єктивному ризику. Отже, ми можемо провести паралель з поліваріантним прогнозуванням подій як аспектом антиципаційної спроможності, на якому наголошує в своїх роботах Менделєвич В. Д. [5].

Цікавим є протиставлення «долі» та «щастя»: «Козак не без долі – ... дівка не без щастя». Аналіз переліку паремій підштовхнув нас до висновку, що «щастя» в деяких пареміях розуміється як алегорія «життя», яке передбачає впорядкованість плину подій та передбачуваність. Отже, контекст звороту «... – дівка не без щастя» полягає в певній запрограмованості та впорядкованості життя жінок, та непередбачуваності життя чоловіків. Таким чином, слід виділити ще один компонент концепту життєвої компетентності «прогнозованість – не прогнозованість» життя у залежності від статі.

Іншим аспектом світорозуміння та пошуку життєвого сенсу в пареміях є два типи антитез «щастя-нещастя», «життя та смерть». Виразними характеристиками зворотів є розуміння «нещастя» в контексті життєвого шляху зміст яких виступає у вигляді безглуздості та відсутності сенсу «Моє щастя таке, як тої курки, що качата водить»; швидкоплинності часу – «Життя закоротке для щастя, а задовге для терпіння», і на противагу: «Життя біжить – як музика дзвенить»; обмеженості долі «Нещастя в дітях – нещастя в літах» - «Живому багато й треба». Антиномія «життя та смерті» в пареміях трактується як цінність передусім життя: «Коли б життя, а смерть прийде», існування розуміється як самоціль та найбільша нагорода: «Ліпше солом'яне життя, як золота смерть». Оцінка

сенсу життя в пареміях трактується з точки зору літньої людини: «Хвали день увечері, а життя перед смертю» та констатації антиципаційної схеми розплати: «Яке життя, така й смерть».

Ми знов повертаємось до розуміння буття з точки зору віку. Так є цілий ряд паремій, які містять антиципаційні схеми долі людини в різних сферах життя, наприклад: «Розпутне життя в молодості приносить хворобу на старості».

Підсумовуючи вище зазначене ми виокремлюємо ще один компонент концепту життєвої компетентності – це зрілість. Поняття зрілості вживається в пареміях в алегоричному трактуванні: «Чоловік змінюється у житті, а поправді життя змінює чоловіка». Тут ми звертаємо увагу на особливість вживання глибинних ролей у звороті: життя переходить з позиції контрагента в статус ініціатора події – агента. Психологічний контекст цього звороту ми вбачаємо в зміні позицій від дитячо-еґоцентричної до дорослої, оскільки різнобарвність та багатоваріантність життя є більш ємною та широкою категорією ніж особистісний досвід людини. В цьому вбачається сутність ідей екзистенційної психології, що наголошує на тому, що «Якщо людина бажає прийти до самого себе, її шлях лежить через світ» [14].

Висновки. Отже, ми виокремили ряд понять які є критеріями життєвої компетентності з точки зору української культурної традиції.

1) Передусім «розум» – як когнітивний аспект, що містить вченість, досвід та мудрість, «чесність» – антитеза хитрості як моральний та етичний аспекти, «щастя» та «доля» – аспект прогнозування та передбачення дій окремо для жінок та чоловіків, «зрілість» – віковий аспект. Додатковими критеріями життєвої компетентності є об'єктивні чинники: плинність часу, обмеженість обставин, кінцевість буття. Виходячи з вище зазначеного прогнозування життєвого шляху розуміється як частково відносно і провідним все ж таки є смиренство, тобто подолання пристрастей та прийняття реальності.

2) З вище викладеної точки зору, фразеологізми є своєрідними «застиглими» рефлексивними прогнозами, що містять у собі досвід поколінь. Але під час пілотажного експерименту для перевірки гіпотези щодо семантичної основи життєвої компетентності, яка будується на індивідуальному та колективному антиципуванні майбутніх подій, де під колективним антиципуванням розумілася спроможність сприйняти культурний досвід поколінь у вигляді паремій (прислів'їв, афоризмів, приказок, фразеологізмів); одним із додаткових результатів отриманих нами під час спостереження за експериментом стало нерозуміння або іронія до певних алегоричних та ідіоматичних зворотів членами експериментальної вибірки. У подальшому, після додаткових інтерв'ю з респондентами, ми прийшли до висновку, що бар'єрами розуміння для учасників пілотажу стали: вузький словниковий запас та незнання певних слів, російськомовність, труднощі абстрагування, незнання національної традиційності та архаїчності певних паремій.

Література

1. Петренко В. Ф. Основы психосемантики / В. Ф. Петренко. – СПб: Питер, 2004. – С. 243.
2. Губарев В. Н. К проблеме семантики устойчивых словесных комплексов как словесных знаков и косвенной номинации / В. Н. Губарев // Семантическая структура слова и фразеологизма. – Рязань.: 1980. – С. 90.
3. Жуков А. В. Объективная фразеология в русском языке / А. В. Жуков // Семантико-грамматические характеристики русского языка. – Л.: 1978. – С. 93.
4. Лановик М. Б., Лановик З. Б. Українська усна народна творчість: [навчальний посібник] / К.: Знання-Прес, 2006. – 591 с. – С. 548–549.
5. Менделевич В. Д. Антиципационные механизмы невrogenеза / В. Д. Менделевич // Психол. журн. – 1996. – Т. 17, № 4. – С. 107 – 115.
6. Народ скаже – як зав'яже: Українські народні прислів'я, приказки, загадки / Вступ, ст. Н. Шумади. – К.: Наукова думка, 1971. – 230 с.
7. Прислів'я та приказки. Взаємини між людьми / Вступ, ст. М. М. Пазяка. – К.: Наук. думка, 1991. – 440 с.
8. Рихальська О. Г. Психологія життєвої антиципації особистості / Іван Георгійович Батраченко, Олена Геральдівна Рихальська – Д.: Вид-во ДНУ, 2009. – 209 с.
9. Солдатова Е. Л. Структура и динамика нормативного кризиса перехода к взрослости / Е. Л. Солдатова. – Челябинск: Изд-во ЮУрГУ, 2007. – С. 138 – 155.
10. Сохань Л. В. Жизненный путь личности. / Л. В. Сохань // Вопросы теории и методологии. – Киев.: Наукова Думка, 1976 – 237с.
11. Степаненко М. Д. Життєва компетентність особистості: концептуальні засади та соціальні виміри : Дис. канд. філос. наук: 09.00.03 / Харківський національний педагогічний ун-т ім. Г.С.Сковороди. – Х., 2006. – 205арк. – Бібліогр.: арк. 190 – 205.
12. Сухобская Г. С. Понятие «зрелость» социально-психологического развития человека" в контексте андрагогики // Новые знания. 2002. – № 4. – С. 17 – 20.
13. Українські приказки, прислів'я і таке інше: Збірники О. В. Марковича та інших уклад М. Номис / Вступ, ст. М. М. Пазяка. – К.: Либідь, 1993. – 768 с.

14. Филмор Ч. Дело о падеже / Ч. Филмор // Новое в зарубежной лингвистике. – М.: Прогресс, 1981. – Вып. X. – С. 369 – 495.

15. Франкл В. Человек в поисках смысла / В. Франкл: [Сборник]: [пер. с англ. и нем. Д. А. Леонтьева, М. П. Папуша, Е. В. Эйдмана]. – М.: Прогресс, 1990. – 368 с.

Резюме. Дана стаття присвячена емпіричному виділенню критеріїв життєвої компетентності у парадигмі національного уявлення про життєтворчість на основі семантичного аналізу паремій. В статті представлений якісний аналіз семантичного простору паремій.

Ключові слова: життєва компетентність, життєтворчість, семантичні ролі.

Резюме. Данная статья посвящена эмпирическому выделению критериев жизненной компетентности в парадигме национального представления о житнетворчестве на основе семантического анализа оборотов. В статье представлен качественный анализ семантического пространства оборотов.

Ключевые слова: жизненная компетентность, житнетворчество, глубинные семантические роли.

© 2012

О. П. Шестопалова (м. Кривий Ріг)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СТРУКТУРНОГО ПІДХОДУ ПРИ КОНСУЛЬТУВАННІ БАТЬКІВ У СИТУАЦІЇ ПІСЛЯ РОЗЛУЧЕННЯ

Методологічна основа. Структурний варіант сімейної психотерапії, представлений в роботах С. Мінухіна, Б. Монтальво, Б. Росмана, Ф. Шумера дозволяє виділяти у складі сімейного організму три підсистеми. Перша з них – подружня підсистема, яка утворюється раніше за інші та визначає функціонування сім'ї. Така підсистема як компонент подружнього союзу включає в себе патерни трансакцій які пов'язані з стосунками саме пари без дітей. Завдання взаємодії з дітьми є функцією батьківської підсистеми. Ця підсистема може складатися з батька та матері, але може включати тільки одного з батьків разом зі значущими іншими, які в тій чи іншій мірі беруть участь у вихованні дітей. Не слід ототожнювати батьківську та подружню підсистеми, оскільки обидві вони включають одних і тих же індивідів у традиційній нуклеарній сім'ї. Фактично це дві різні сукупності поведінкових патернів: одна включає взаємодії «чоловік – дружина», а інша «батько – мати», що дозволяє виділити функції підсистем (холонів) подружжя та батьків як відмінні [5, с. 21].

С. Мінухін запропонував термін «холон» (від грецьк. *holos* – цілий), за допомогою якого зручно позначати різні ролі в родині [5, с.14]. Батьківська підсистема не обов'язково повинна складатися з батька та матері, як в традиційній моделі сім'ї. Вона може сформуватися в результаті народження дитини поза шлюбом, усиновлення дитини не парою, а однією людиною, розлучення або смерті одного з батьків.

Постановка проблеми. Виховання дитини – складне завдання навіть для двох батьків, а тим більше воно ускладнюється в ситуації розлучення та з'явлення «периферійного» батька, яким найчастіше стає чоловік. Той з батьків, що стає основним вихователем, потребує додаткової підтримки, яку, зазвичай, надають представники старшого покоління та друзі. Отже, в подібній ситуації найбільш проблемною ланкою видається збереження батьківського холону колишнього подружжя.

За даними Держкомстату України [1] високий рівень розлучень – одне з найбільш несприятливих явищ у шлюбно-сімейній сфері сучасної України, це свідчення складності формування й розвитку сімейних відносин у суспільстві, їхньої нестабільності. У більшості шлюбних пар, які розпадаються, є діти й, відповідно, щороку тисячі неповнолітніх дітей переживають розлучення батьків: в 2004 році таких дітей було 127,4 тисячі, в 2005 - 135,7 тисячі, 2010 – 128,6 тисяч (Див.табл.1).

Таблиця 1

Кількість розлучень в Україні й розподіл шлюбних пар, що розлучаються, по кількості загальних дітей у віці до 18 років в 2005 та 2010 роках

	Кількість розлучень, тисяч		Розподіл шлюбних пар, що розлучаються, за кількістю дітей, %						Кількість у сім'ях, які розлучилися	
			мали загальних дітей		з них:					
					одну дитину		двох і більше дітей			
2005	2010	2005	2010	2005	2010	2005	2010	2005	2010	
Усього	183,5	179,1	59,7	58,6	47,5	47,2	12,2	11,4	135651	128559
Місто	142,0	139,0	57,6	56,6	48,1	47,8	9,5	8,8	97046	92209
Сіло	41,5	40,1	66,5	65,5	45,3	45,3	21,2	20,2	38605	36350